

Henryk Litwin (Warszawa)

Struktura wyznaniowa szlachty kijowskiej 1569–1648

W przedstawionych niżej zestawieniach i rozważaniach zastosowane zostały różne metody analizy poszczególnych warstw społeczności szlacheckiej. Pomijam tu, stosunkowo dobrze zbadaną problematykę przemian wyznaniowych w rodach kniaziowskich¹. Ze względu na brak źródeł nie zajmuje się też warstwą bojarską. Podejmuję natomiast próbę przedstawienia struktury wyznaniowej szlachty z ruskich rodów pańskich i ziemiańskich. Stan badań pozwala na daleko dokładniejsze zanalizowanie sytuacji w odniesieniu do rodów pańskich. W tym przypadku staram się określić wyznanie wszystkich dorosłych przedstawicieli poszczególnych rodów aktywnych w badanym okresie, co pozwala na analizę statystyczną. W zestawieniach dotyczących famillii ziemiańskich operuję już tylko wyrwywkowymi danymi dotyczącymi niektórych osób. W uzupełnieniu podaję też dane dotyczące wyznania przedstawicieli najważniejszych napływowych rodzin polskich i litewskich.

Źródła i literatura

Badania struktury wyznaniowej szlachty województw inkorporowanych odwołują się do specyficznego zakresu źródeł. W stosunkowo niedużym stopniu opieram się w na materiałach opisowych — pamiętnikach, diariuszach czy korespondencji — ze względu na ich niedobór². Omawiając listę takich źródeł trzeba jednak podkreślić użyteczność kilku pozycji. Ważne znaczenie ma tu pamiętnik Joachima Jerlicza³. Zapiski tego prawosławnego szlachcica relacjonują m.in. wydarzenia rodzinno-religijne (chrzciny, śluby, pogrzeby) zachodzące w jego kręgu społecznym. Pozwala to na ustalenie wyznania licznych przedstawicieli tej grupy. Mniejsze znaczenie ma zachowana korespondencja. Przydatnym zbiorem źródeł są edycje rzymskiego ośrodka bazylianów⁴. W za-

¹ Ostatnio kwestię tę omówiła N. Jakovenko, *Relihijni konwersiji: sprobna pohljadu zseredyndy*, w: Ead., *Paralelnyj sviť. Doslidžennja z istoriji ujavlen' ta idej w Ukrajinì XVI-XVII st.*, Kyjiv 2002.

² Szersze omówienie tej kwestii zob. H. Litwin, *Fakcje magnackie na Kijowszczyźnie 1569–1648*, w: *Władza i prestiż: magnateria Rzeczypospolitej w XVI-XVIII wieku*, red. J. Urwanowicz, Białystok 2003.

³ J. Jerlicz, *Letopisiec albo kroniczka*, wyd. K. W. Wójcicki, t. 1–2, Warszawa 1853.

⁴ *Litterae Episcoporum historiam Ucrainae illustrantes (1600–1900)*, wyd. A. Welykyj, t. 1–2 (1600–1670), Romae 1972–1973; *Litterae Nuntiorum Apostolicorum historiam Ucrainae illustrantes (1550–1850)*, wyd. A. Welykyj, t. 1–6 (1550–1648), Romae 1959–1965; *Epistolae Metropolitanarum*, wyd. A. Welykyj, t. 1–2 (1613–1674), Romae 1956.

chowanych relacjach powtarzają się jednak najczęściej informacje o wąskim kręgu elitarnym — kniaziów i senatorów. Wśród tych ostatnich nie brakuje co prawda „panów”, ale stanowią oni jedynie niewielką część badanej zbiorowości. Szereg cennych informacji pochodzi z listów, na które można natrafić w zachowanych zespołach korespondencji⁵ oraz edycjach tematycznych z epoki przedrewolucyjnej⁶. W przypadku badań struktury wyznaniowej do źródeł opisowych zaliczyć też można akta sądowe (wypisy i registry), powołujące się w nielicznych przypadkach na wyznanie uczestników sporów prawnych⁷.

Osobną kategorię źródeł stanowią indywidualne dokumenty publiczne (lub ich registry), czyli akty fundacyjne i testamenty. W każdym przypadku pozwalają one na określenie wyznania wystawcy, a w określonych przypadkach także i wyznania świadków. Trzeba tu, rzecz jasna, uwzględnić możliwość dokonania fundacji na rzecz „obcej” instytucji religijnej (np. fundacje katolickich lub protestanckich podawców dla świątyń prawosławnych), ale w znanych przypadkach dotyczących Kijowszczyzny takie sytuacje nie występują.

Największe znaczenie mają dla nas jednak zbiorowe dokumenty publiczne. Uwzględnić tu trzeba przede wszystkim rozliczne protestacje i re-protestacje w sprawach religijnych oraz uchwały zgromadzeń szlacheckich o charakterze wyznaniowym, spośród których szczególnie użyteczne są akty elekcji na wysokie urzędy cerkiewne. Obszerne listy sygnatariuszy tych dokumentów pozwoliły na ustalenie wyznania znacznej części badanej zbiorowości. Także i w tym przypadku mogą zaistnieć wątpliwości, zwłaszcza co do wyznania osób podpisujących dokumenty o charakterze polityczno-religijnym związane z wspólnymi działaniami dyzunitów i dysydentów. Na ogół jednak niejasności te można rozstrzygnąć przy pomocy innych źródeł. Wykaz ważniejszych dokumentów tej kategorii dotyczących Kijowszczyzny zawiera tabela 1.

⁵ Zob. H. Litwin, *Fakcje*, op. cit.

⁶ *Archiv Jugozapadnoj Rossii izdavaemuj Vremennoju Komisseju dlja razbora drevnich aktov*, Cz. 1–8, w 34 tomach, Kiev 1859–1914 (dalej AJZR, nr części/nr tomu); *Archeografickij sbornik dokumentov odnosjaščichsja k istorii Severozapadnoj Rusi*, t. 1–7, Vilna 1867–1870 (dalej Ar Sb. nr tomu); *Dokumenty objašnjajuščie istoriju Zapadno-Russkogo Kraja i ego otnošenija k Rossii i k Polše*, Petersburg 1865; S. T. Golubev, *Istorija Kievskoj Duchovnoj Akademii. Period do-Mogiljanskij, Priloženija*, Kiev 1880 (dalej IKDA); idem, *Kievskij mitropolit Petr Mogila i ego spodvižniki*, t. 1–2, *Priloženija*, Kiev 1883–1898 (dalej: Golubev — Mogila); *Pamjatniki izdavaemye Kommissieju dlja razbora drevnich aktov*, t. 1–4, Kiev 1846–1859 (dalej *Pamjatniki*, nr tomu—nr części); *Sbornik materialov dlja istoričeskoj topografii Kieva i ego okrestnostej*, wyd. V. Antonovič, Kiev 1874; *Svodnaia galicko-russkaja letopis' s 1600 po 1700 god (dalej Svodnaia)*, wyd. A. S. Petruševič, L'vov 1874; *Dopolnenie do Svodnoj galicko-russkoj letopisi s 1600 po 1700 god*, wyd. A. S. Petruševič, L'vov 1891; *Opis aktovoj knigi Kievskago Centralnago Archiva*, t. 1, 8–14, 16–18, Kiev 1869–1882 (dalej *Opis*); *Ukraina (Kijów–Bractaw)*, Dział I–III, wyd. A. Jabłonowski, w: *Źródła Dziejowe, t. 20–22*, Warszawa 1894; J. H. Drohojowski, *Kronika Drohojowskich*, t. 2, *Źródła*, Kraków 1904.

⁷ Źródła z poszczególnych kategorii omawianych w artykule rozproszone są w różnych zbiorach rękopiśmiennych i licznych edycjach dokumentów. Przypisy znajdują się w tabeli 2.

Tabela 1. Najważniejsze źródła wskazujące na wyznanie przedstawicieli szlachty kijowskiej

Opis dokumentu	Data	Przypis	Skrót
Instrukcja posłom do króla od szlachty prawosławnej zebranej na synodzie brzeskim	9 X 1596	AJZR 1-1, s. 515-516	Instr. 1596
Manifestacja szlachty prawosławnej w obronie bractwa w Lublinie	5 V 1601	AJZR 2-1, s. 37-39	Man. 1601
List szlachty prawosławnej zebranej w Łucku do króla	1619	Pamiętniki 1-2, s. 12	List 1619
Akt elekcji Zachariasza Kopysteńskiego na archimandrię pieczarską	28 VI 1624	Golubev-Mogila, s. 271-2	El. 1624
Protestacja szlachty prawosławnej przeciw synodowi kijowskiemu	5 VII 1629	Golubev-Mogila, s. 366	Prot. 1629
Manifestacja kijowskiej szlachty prawosławnej o zjednoczeniu szkoły brackiej z pieczarską	20 XII 1631	IKDA, s. 71	Man. 1631
Akt elekcji Piotra Mohiły na metropolię kijowską	1632	Kijów, Biblioteka Ukrajinskoj Akademiji Nauk (dalej BUAN), rkps 1441	El. 1632
Protestacja dyssydenckiej szlachty kijowskiej ws. przebiegu sejmiku	1645	AJZR 2-1, s. 281	Prot. 1645
Akt elekcji Jesypa Tryzny na archimandrię pieczarską	25 I 1647	AJZR 2-1, s. 341-342	El. 1647 Tryzna
Akt elekcji Sylwestra Kossowa na metropolię kijowską	25 I 1647	AJZR 2-1, s. 347-348	El. 1647 Kossow

Uzupełniające znaczenie mają źródła wytworzone przez instytucje wyznaniowe. Publikowane akta synodów protestanckich w niewielkim tylko stopniu dotyczą szlachty kresowej⁸. Interesującym źródłem pochodzenia cerkiewnego są pomianniki — wykazy osób wspominanych w kommemoracjach w czasie mszy i nabożeństw⁹. Ich użyteczność zmniejsza jednak brak konsekwencji pisarzy w opatrywaniu poszczególnych wpisów datami. Z kręgu kościoła katolickiego pochodzą z kolei kroniki placówek jezuickich (Winnica, Fastów, Ksawerów) zachowane w rzymskim archiwum zakonu¹⁰. Są one niestety ubogie w informacje dotyczące ewentualnych konwersji konkretnych osobistości.

Istotną, choć nie przeważającą, część informacji zawdzięczamy literaturze przedmiotu. Pewną wartość zachowuje wciąż stara praca P. Wiktorowskiego o dziejach wyznaniowych wybranych rodów z ruskiej elity szlacheckiej¹¹. Pożyteczne okazały się też opracowania dotyczące dziejów refor-

⁸ Akta synodów różnowierczych w Polsce, t. 3: *Małopolska 1571-1632*, wyd. M. Sipayłto, Warszawa 1983.

⁹ *Drevnij pomiannik Kievo-Michailovskogo (Zlatoverchnogo) Monastyrja (XVI-XVII vv.)*, „Ctenija v istoričeskom obščestve Nestora Letopisa”, t. 18-19, 1903, 1904.

¹⁰ Roma, Archivum Romanum Societatis Iesu (dalej ARSI), Polonia nr 52, 66.

¹¹ P. T. Viktorovskij, *Zapadno-russkie dvorjanskie familii otpravšie ot pravoslavija v konce XVI i v XVII v.*, „Trudy Kievskoj Duchovnoj Akademii”, 1908 — nr 9-12, 1909 — nr 6, 1910 — nr 3, 11, 1911, nr 2, 6-8 (dalej Viktorovskij, rocznik, nr). Praca ta dotyczy w pierwszym rzędzie ruskich rodów kniaziowskich. Spośród interesujących nas familii Wiktorowski opracował dzieje Siemaszków (1911, nr 7/8), Tyszkiewiczów Skuminów i Łohojskich (1911, nr 2) oraz Niemiryczów (1911, nr 7/8).

macji na ziemiach ruskich Rzeczypospolitej¹². Sięgnięto również do prac dotyczących prawosławnych i katolickich fundacji pobożnych na Kijowszczyźnie¹³. Wykorzystano monografie dotyczące poszczególnych osób i rodów. Niektórzy spośród wymienionych w tabeli 1 mają swoje biografie w PSB¹⁴. Osobnych — choć różnej wartości — biografii „dorobili” się jak dotąd jedynie Adam Kisiel i Jerzy Niemirydz¹⁵. Dziejami niektórych z kijowskich rodów pańskich zajmowali się dziewiętnastowieczni historycy i eseści. Są to często prace metodologicznie przestarzałe, nie należy jednak zapominać, że ich autorzy mieli czasem dostęp do źródeł, które dziś już nie istnieją¹⁶.

Wyznanie przedstawicieli kijowskich rodów pańskich

W skład badanej zbiorowości weszli przedstawiciele rodów pańskich aktywni na Kijowszczyźnie w latach 1569–1648. Zestawienie osób przygotowane

¹² A. Kossowski, *Zarys dziejów protestantyzmu na Wołyniu w XVI-XVII w.*, „Rocznik Wołyński”, t. 3, 1934; O. Levickij, *Socinjanstvo v Polše i jugozapadnoj Rusi*, „Kievskaja Starina” R. 1, nr 4, 5, 6, 1882 (skrót tej pracy ukazał się w języku polskim w „Reformacja w Polsce”, t. 2, 1922); J. Tazbir, *Antytrynitaryzm na ziemiach ukraińskich w XVII w.*, w: *Z polskich studiów slawistycznych*, Ser. 4, Historia, nr 3, Warszawa 1972; Id., *Kistielińsko-bereski zbiór Braci Polskich*, „Przegląd Historyczny”, t. 57, 1966; H. Merczyng, *Zbory i senatorowie protestanczy w dawnej Rzeczypospolitej*, Warszawa 1905, s. 128; H. Lulewicz, *Skład wyznaniowy senatorów świeckich Wielkiego Księstwa Litewskiego za panowania Wazów*, „Przegląd Historyczny”, t. LXVIII, z. 3, 1977, s. 435.

¹³ Wołyniak [J. M. Giżycki], *Wykaz klasztorów dominikańskich prowincji ruskiej*, Kraków 1923, s. 213; Wołyniak [J. M. Giżycki], *Zniesione kościoły i klasztory katolickie przez rząd rosyjski w wieku XIX w diecezji łuckiej, żytomierskiej i kamienieckiej*, „Nova Polonia Sacra”, t. 1, 1928; S. T. Golubev, *K biografii fundatorši Kievo-bratskogo monastyrja Elizavety Vasylievny Hulevičovny i eja bliżajšych rodstvennikov*, „Trudy Kievskoj Duchovnoj Akademii”, 1886; *Klasztory Bernardyńskie w Polsce w jej granicach historycznych*, Kalwaria Zebrzydowska 1985, s. 215; H. Litwin, *Dobra ziemskie Cerkwi Prawosławnej i Kościoła Katolickiego obu obrządków na Kijowszczyźnie w świetle akt skarbowych i sądowych 1569–1648*, „Rocznik Teologiczny”, t. 32, z. 2, 1990; M. A. Maksimowicz, *Sobranie sočinienii*, t. 1–3, Kiev 1876–1900; B. J. Wanat, *Zakon Karmelitów Bosych w Polsce. Klasztory karmelitów i karmelitanek bosych 1605–1977*, Kraków 1979.

¹⁴ Andrzej Chalecki, Iwan i Jerzy Czaplicowie-Szpanowscy, Hawryło i Roman Hojsy (w PSB Hoscey), Gabriel Hornostaj, Adam Kisiel, Filon Kmita-Czarnobyłski, Stefan, Jerzy i Władysław Niemirydzowie, Mikołaj i Aleksander Siemaszkowie. Biografie Chaleckiego i Hornostaja nie zawierają informacji o wyznaniu.

¹⁵ F. Sysyn, *Between Poland and the Ukraine. The Dilemma of Adam Kysil 1600–1653*, Cambridge 1985; S. Kot, *Jerzy Niemirydz. W 300-lecie Ugody Hadziackiej*, Paryż 1960; M. Brik, *Jurij Nemyrycz na tli istoriji Ukrainy*, Losser 1974.

¹⁶ Krótkie monografie poszczególnych rodów opracowali: O. Halecki, *Chaleccy na Ukrainie*, „Miesięcznik Heraldyczny”, t. 3, 1910; A. Kamiński, *Kariera rodu Siemaszków w XV—XVII wieku*, „Lituano-Slavica Posnaniensia. Studia Historica”, t. 3, Poznań 1989; Z. Lasocki, *Sienkiewiczowska „lwie pachole” i ród jego*, „Miesięcznik Heraldyczny”, 1936, t. 15 (o Aksakach); A. J. Rolle, *Niemierycze*, w: item, *Opowiadania Historyczne. Seria III*, Warszawa 1882; T. J. Stecki, *Stecy herbu Radwan*, w: T. Żychliński, *Złota księga szlachty polskiej*, t. 1–31, Poznań 1879–1908, zob. t. 10, s. 3–13; E. Tyszkiewicz, *Groby rodziny Tyszkiewiczów*, Warszawa 1873. E. Rulikowski w swych pracach: *Opis powiatu kijowskiego*, Kijów–Warszawa 1913, *Opis powiatu wasylkowskiego pod względem historycznym, obyczajowym i statystycznym*, Warszawa 1853 opisał m.in. dzieje Aksaków, Hornostajów, Iwaszeńcewiczów–Makarewiczów i Sołtanów. Z kolei T. J. Stecki, *Z boru i stepu*, Kraków 1888 zajął się m.in. Babińskimi i Czaplicami. A. Jabłonowski i E. Rulikowski przygotowali szereg interesujących artykułów monograficznych dotyczących poszczególnych dóbr i ich właścicieli, wydanych w: *Słownik Geograficzny Królestwa Polskiego i krajów ościennych*, t. 1–13, Warszawa 1880–1893 (dalej SGKP, tytuł hasła). Zob. też A. J. Rolle, *Dzieje szlachty okolicznej w owruckim powiecie*, w: Id., *Z przeszłości Polesia Kijowskiego. Opowiadania historyczne*, Warszawa 1882, s. 22.

zostało na podstawie materiału informacyjnego zebranego w innej pracy niżej podpisanego¹⁷. Wzięto pod uwagę wszystkich mężczyzn pełnoletnich i występujących samodzielnie jako właściciele dóbr. Pominięto tych przedstawicieli uwzględnionych rodów, którzy nie mieli majątków lub urzędów w województwie kijowskim w badanym okresie. W efekcie uwzględniono 260 osób, a zadaniem autora stało się określenie ich wyznania. Zestawienie informacji obejmuje tabela 2. Zawiera ona dane o wyznaniu przedstawicieli poszczególnych rodów pańskich. Wcześniej zebrane informacje i opublikowane wyniki badań świadczą, iż w badanym okresie nie występowały na ziemiach ruskich Rzeczypospolitej przypadki powrotu do prawosławia przedstawicieli szlachty, którzy przyjęli katolicyzm w obrządku rzymskim. Brak też przykładów, aby do ortodoksji wracali ich potomkowie¹⁸. Na tej podstawie uznałem za niewątpliwych prawosławnych wstępnych w prostej linii osób potwierdzonych jako wyznawcy „religii greckiej”.

Tabela 2. Wyznanie przedstawicieli rodów pańskich Kijowszczyzny 1569–1648¹⁹

Nazwisko	1	2	3	4
Aksakowie				
Martyn † po 1569	P			
Jan (Iwan) Martynowicz † 1627	P	1624, p. 1627	Dokument, relacja	El. 1624, Z. Lasocki, <i>op. cit.</i> , s. 4
Stefan Iwanowicz-	P	p. 1627	Relacja	Golubev — <i>Mogila</i> , s. 293
- - -	K	1627	Relacja	<i>Op. cit.</i>
Michał Iwanowicz-	?			
Babińscy				
Andrzej † p. 1598	P	1595	Dokument	<i>Pamiętniki</i> 3-1, s. 91
Wasył Andrzejowicz † p. 1624	P	1597, 1601	Dokument, relacja	<i>Ar. Sb.</i> 1, s. 229, <i>Diariusze sejmowe</i> r. 1597, wyd. E. Barwiński, Kraków 1907, s. 400
- - -	A	p. †	Literatura	A. Kossowski, <i>op. cit.</i> , s. 245
Piotr Wasylowicz-	A		Literatura	A. Kossowski, <i>op. cit.</i> , s. 245
Eliasz Wasylowicz-	A	1644	Literatura	T. J. Stecki, <i>op. cit.</i> , s. 121
Butowiczowie				
Jacek Dymitrowicz † 1604	P	1596	Dokument	Instr. 1596
Hryhory Jackowicz † 1591	P			
Semen Jackowicz † 1601	P	1601	Dokument	<i>AJZR</i> 1-4, s.12, <i>Opis</i> , t. 19, s. 28

¹⁷ H. Litwin, *Rody pańskie Kijowszczyzny 1569–1648. Status majątkowy*, „Przegląd Wschodni”, t. 8, z. 2(30), 2002, s. 235–292.

¹⁸ H. Litwin, *Katolicyzacja szlachty ruskiej i procesy asymilacyjne na Ukrainie 1569–1648*, w: *Triumfy i porażki. Studia z dziejów kultury polskiej XVI–XVIII w.*, red. M. Bogucka, Warszawa 1989, s. 56–66.

¹⁹ Rubryka 2 zawiera informacje o wyznaniu. Skrótów w niej użyte oznaczają: A — arianin, E — ewangelik-kalwinista, K — katolik, P — prawosławny, U — unita. W rubryce 3 podane są daty, jakich dotyczą informacje o wyznaniu. W rubryce 4 wymienia się rodzaj źródła informacji. W rubryce 5 znajdują się skrótowe przypisy.

Nazwisko	1	2	3	4
Aleksander Jackowicz † 1604/5	P			
Marcin Jackowicz † 1630	P	1596, 1601, 1629	Dokument	Instr. 1596, Man. 1601, Golubev — <i>Mogila</i> , s. 366
Paweł Marcinowicz-	P	1648	Relacja	J. Jerlicz, <i>op. cit.</i> , t. 1, s. 168
Chaleccy				
Wasył Harasymowicz do 1575	?			
Bohdan Harasymowicz do 1575	?			
Andrzej Jesypowicz † p. 1595	?			
Jan Jesypowicz † 1610	?			
Wasył Jesypowicz † ok. 1588	?			
Józefian Andrzejowicz do 1625	?			
Chreptowiczowie-Bohuryńscy				
Konstanty 1618-† po 1645	A	1645	Dokument	Prot. 1645
Władysław Konstantynowicz -	A	1645	Dokument	Prot. 1645
Czaplicowie-Szpanowscy				
Iwan 1585-† 1607	E	1607	Literatura	<i>PSB</i> , t. 4, s. 170
Jerzy 1639-	A	1648	Literatura	<i>PSB</i> , t. 4, s. 170
Dorohostajscy				
Piotr Mikołajowicz do 1588	?			
Paweł Janowicz † 1607/9	?			
Furrowie				
Iwan do po 1581	P		Dokument	Ar. Sb. 6, s. 324
Hojscy				
Hawryło † 1632	P	1596, 1601	Dokument	Instr. 1596; Man. 1601
- - -	A	p. 1610	Literatura	<i>PSB</i> , t. 10, s. 25
Roman Hawryłowicz † 1635	P	p. 1617	Literatura	<i>PSB</i> , t. 10, s. 26
- - -	A	1617	Literatura	<i>PSB</i> , t. 10, s. 26
Hornostajowie				
Hawryło (Gabriel) † 1587	P			
- - -	E		Literatura	H. Merczyng, <i>op. cit.</i> , s. 128
Jerofiej (Hieronim) Hawryłowicz † 1600	E			
Samuel Jerofiejowicz † 1618	E	1605, 1618	Dokument	<i>Synody...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 272, E. Rulikowski, <i>Opis powiatu kijowskiego...</i> , s. 129
Michał Samuelowicz † 1637	E	1637	Literatura	E. Rulikowski, <i>op. cit.</i>
Hulewiczowie-Dolscy				
Mikołaj 1587-† 1606	P		Dokument	<i>AJZR</i> 1-6, s. 678
Hulewiczowie-Wojutyńcy				
Lukasz 1646-	E	1649	Literatura	S. Ochmann, <i>Sejm koronacyjny w 1649 r.</i> , Wrocław 1985, s. 225

Nazwisko	1	2	3	4
Iwaszeńciewiczowie–Makarewiczowie				
Iwan † po 1591	P			
Hryhory † po 1591	P			
Mikołaj † 1621	P	1591	Literatura	E. Rulikowski, <i>op. cit.</i> , s. 155
– – –	E	1621	Literatura	<i>Op. cit.</i>
Krzysztof Mikołajowicz † 1641	E	1641	Literatura	<i>Op. cit.</i>
Aleksander Mikołajowicz † 1613	E	1613	Literatura	<i>Op. cit.</i>
Andrzej Mikołajowicz † 1618	E	1618	Literatura	<i>Op. cit.</i>
Jerzy Mikołajowicz † 1632	E	p. 1620	Literatura	<i>Op. cit.</i>
– – –	K	1620, 1632	Literatura	<i>Op. cit.</i>
Jelcowie				
Dymitr † 1598	P	1598	Literatura	M. A. Maksimowicz, <i>op. cit.</i> , t. 2, s. 234
Filon Dymitrowicz † 1625	P	1608, 1624, 1625	Relacja	ARSI, Pol.75, nr 18; BUAN, rkps 23371; El. 1624; M. A. Maksimowicz, <i>op. cit.</i> , t. 2, s. 234
Konstanty Dymitrowicz † 1634	P	1608	Dokument	BUAN, rkps 23371
Fedor Dymitrowicz † 1648	P	1624	Dokument, literatura	El. 1624; Rolle A. J., <i>Dzieje szlachty...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 22
Aleksander (Ignacy) Filonowicz–	P	p. 1632	Relacja	ARSI Pol. 74 nr 139/397, 76, nr 18
– – –	K	1632, 1646	Dokument	ARSI Pol. 74 nr 139/397, 76, nr 18; <i>Opis</i> , t. 17, s. 47
Remigian Fedorowicz–	P	p. 1647		
– – –	K	1647	Relacja	ARSI Pol.77, k. 371
Jełowiccy				
Zachariasz 1613–† 1629	P	p. 1596		
– – –	U	1598	Dokument	AJZR 1–10, s. 501
– – –	P	1624	Dokument	El. 1624
Aleksander 1643–	P	1646	Relacja	Kraków, Biblioteka Czartoryskich (dalej BC), rkps 1657, k. 345; Golubev — <i>Moqila</i> , s. 338
Kisielowie				
Adam od 1628–	P		Literatura	F. Sysyn, <i>Between...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 69
Kmitowie–Czarnobyłscy				
Filon † 1585	P	1585	Literatura	PSB, t. 13, s. 88–89
Łazarz Filonowicz † 1595	P	1595	Literatura	PSB, t. 13, s. 88–89
Kordyszowie				
Michał do 1588	P		Dokument	Wojewódzkie Archiwum Państwowe w Krakowie (dalej WAPK), Archiwum Sanguszków, Teki Rzymskie, nr XVIIa, b. p.
Kotaszewiczowie				
Wasył do 1595	?			
Łaskowie				
Iwan Olechnowicz † 1581	P			

Nazwisko	1	2	3	4
Michał Olechnowicz † po 1607	P			
Fedor Olechnowicz † 1592	P			
Kuźma Iwanowicz † po 1618	?			
Wasył Fedorowicz † po 1615	?			
Andrzej Fedorowicz † po 1629	?			
Michał Michałowicz † 1633	P	1632	Dokument, relacja	El. 1632; <i>Drevnij pomiannik...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 55
Iwan Andrzejowicz-	?			
Fedor Michałowicz-	P		Relacja	<i>Op. cit.</i> , s. 55
Łodźciatowie				
Stefan 1610-1629	?			
Łozkowie				
Filon Jackowicz † p. 1578	P			
Wasył Jackowicz † p. 1581	P			
Stefan Wasyłowicz † 1618	P	1599, 1615	Dokument	<i>Dokumenty objaśnającości...</i> , s. 206; <i>IKDA</i> , s. 9
Iwan Wasyłowicz † 1608	P			
Ławryn Wasyłowicz † 1618	P	1618	Dokument	<i>AJZR</i> 1-6, s. 678
Józef Stefanowicz † 1631	P	1624	Dokument	El. 1624
Michał Stefanowicz † 1648	P			
- - -	K	1648	Dokument	S. T. Golubev, <i>K biografii...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 39
Niemirycowowie				
Jesyp † 1598	P	1598	Relacja	<i>Ukraina...</i> , <i>op. cit.</i> , Dz. 2, s. 373
Semen Jesypowicz † 1605	P			
Matwój Jesypowicz † 1613	P	1601	Dokument	Man. 1601
Iwan Jesypowicz † po 1618	P			
Andrzej Jesypowicz † 1607	P	1607	Literatura	<i>PSB</i> , t. 22, s. 819
Iwan Iwanowicz † ?	P		Literatura	A. J. Rolle, <i>Niemirycze...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 22
Michał Iwanowicz † po 1628	P		Literatura	<i>Op. cit.</i> , s. 22
Krzysztof Matwójowicz † 1618	P		Literatura	<i>Op. cit.</i>
Mikołaj Matwójowicz † po 1620	P		Literatura	<i>Op. cit.</i>
Semen Matwójowicz † po 1620	P		Literatura	<i>Op. cit.</i>
Aleksander Matwójowicz † 1648	P	1619, 1624, 1629, 1648	Dokument	List 1619; El. 1624; Prot. 1629; A. J. Rolle, <i>Niemirycze...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 22

Nazwisko	1	2	3	4
Stefan Andrzejowicz † 1630	P		Literatura	PSB, t. 22, s. 819
- - -	A	1630	Literatura	PSB, t. 22, s. 819
Jerzy Stefanowicz-	A	1648	Literatura	PSB, t. 22, s. 811-813
Władysław Stefanowicz-	A	1648	Literatura	PSB, t. 22, s. 824
Olizarowie-Woiczkowiczowie				
Iwan † 1577	P			
Adam Iwanowicz † 1625	P	p. 1602	Literatura	SGKP „Korosteszów”
- - -	K	1602	Literatura	SGKP „Korosteszów”
Wojciech Iwanowicz † 1628	K			
Ludwik Adamowicz † 1645	K	1645	Literatura	SGKP „Korosteszów”
Michał-	K			
Jan-	K			
Stanisław-	K			
Pawszowie				
Bohufał † 1598	P	1569, 1595	Dokument, relacja	Biblioteka PAN w Krakowie (dalej BPANK), rkps 2983, k. 4, Biblioteka Jagiellońska (dalej BJ), rkps 6049, s. 73
Jakub Bohufałowicz † p. 1613	P			
Fedor Bohufałowicz † 1624	P			
Iwan Jakubowicz † ok. 1641	?			
Wasyl Jakubowicz † ok. 1641	?			
Aleksander Jakubowicz -	?			
Szymon Fedorowicz-	P	1631, 1647	Dokument	Man. 1631; El. 1647 Tryzna
Prezowscy				
Semen † ok. 1587	?			
Iwan Semenowicz † 1606	?			
Iwan Iwanowicz † 1643	?			
Semen Iwanowicz † ok. 1643	?			
Mikołaj Iwanowicz-	?			
Proskurowie-Suszczkańscy				
Iwan Tymofiejowicz † 1599	P			
Bohdan Tymofiejowicz † p. 1581	P			
Hryhory Bohdanowicz † 1608	P	1608	Dokument	BUAN, rkps 23371
Michał Bohdanowicz † po 1602	?			
Jerzy Michałowicz † po 1611	?			
Michał Michałowicz † po 1646	?			

Nazwisko	1	2	3	4
Fedor Hryhorowicz † 1647	P	1624, 1631, 1647	Dokument	El. 1624; Man. 1631; El. 1647 Kossow
Mikołaj Hryhorowicz † 1616	P			
Jerzy Hryhorowicz-	P			
Piotr Fedorowicz-	P	1632		
Jan Fedorowicz-	P	1648	Dokument	AJZR 2-2, s. 387
Siemaszkowie				
Aleksander † 1587	P		Literatura	Kamiński A., <i>Kariera rodu Siemaszków...</i> , op. cit., s. 194
- - -	K	1586	Literatura	op. cit.
Mikołaj Aleksandrowicz † 1617	K	1586	Literatura	op. cit., s. 200
Służkowie				
Mikołaj † 1598/1602	E			
Krzysztof Mikołajowicz † 1620	?			
Aleksander Mikołajowicz do p. 1640	E		Literatura	(J. M. Giżycki (Wołyński), <i>Wykaz klasztorów...</i> , op. cit., s. 213; H. Lulewicz, <i>Skład...</i> , op. cit., s. 435
- - -	K	1620, 1634	Literatura	J. M. Giżycki, op. cit.
Remigian Krzysztofowicz do p. 1640	?			
Sołtanowie				
Fedor † 1576	P			
Piotr Fedorowicz † p. 1598	P			
Iwan Fedorowicz † 1613	P			
Paweł Fedorowicz † po 1602	P			
Jurij Piotrowicz † p. 1602	?			
Bohdan Pawłowicz † po 1634	P	1631	Dokument	Man. 1631
Stefan Pawłowicz † po 1628	?			
Mikołaj Bohdanowicz-	P	1633	Literatura	Dzięgielewski J..., <i>O tolerancję dla zdominowanych. Polityka wyznaniowa Rzeczypospolitej w latach panowania Władysława IV</i> , Warszawa 1986, s. 64
Samuel Bohdanowicz-	?			
Kiryk Iwanowicz † ok. 1624	P			
Iwan Kyrkowicz-	?			
Fedor Kyrkowicz-	P	1647	Dokument	El. 1647 Kossow
Aleksander-,				
Steccy				
Stefan Olechnowicz † 1593	P	1593	Literatura	T. J. Stecki, op. cit., s. 3
Mikołaj Stefanowicz † 1627	P	1615	Dokument	IKDA, s. 9

Nazwisko	1	2	3	4
Krzysztof Stefanowicz † 1626	P	1626	Literatura	T. J. Stecki, <i>op. cit.</i> , s. 3
Paweł Stefanowicz † po 1641	?			
Fedor Stefanowicz † po 1629	P	1629	Dokument	Prot. 1629
Aleksander Mikołajowicz-	P	1648	Relacja	<i>Svodnaia</i> , s. 440
Jan Mikołajowicz-	?			
Samuel Mikołajowicz-	?			
Strybylowie				
Bohdan Iwanowicz † 1605	P			
Filon Bohdanowicz † 1634	P	1624, 1631	Dokument	El. 1624; Man. 1631
Fedor Bohdanowicz † 1609	P			
Daniło (Daniel) Bohdanowicz † po 1630	P	1615, 1624, 1631	Dokument	IKDA 4, El. 1624, Man. 1631
Piotr Bohdanowicz † 1636/8	P	1620	Pomiannik	<i>Drevnij pomiannik...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 65
Ostafi Bohdanowicz † 1624/8	P	1620, 1624	Pomiannik, dokument	<i>op. cit.</i> , s. 65; El. 1624
Paweł Bohdanowicz † po 1618	?			
Bohdan Bohdanowicz † po 1609	?			
Iwan Fedorowicz † p. 1640	P	1634	Dokument	<i>AJZR</i> 8-3, s. 530
Abram Ostafiwicz-	P		Relacja	J. Jerlicz, <i>op. cit.</i> , t. 1, s. 150
Michał Ostafiwicz-	P	1642	Relacja	J. Jerlicz, <i>op. cit.</i> , t. 1, s. 46
Stefan Daniłowicz-	P	1632	Literatura	M. A. Maksimowicz, <i>op. cit.</i> , t. 1, s. 302
Mikołaj Daniłowicz † p. 1640	?			
Stefan Pawłowicz-	?			
Strzyżowscy				
Gniewosz do 1602	?			
Surynowie				
Andrzej Niemirowicz † po 1581	?			
Hordej Niemirowicz † p. 1598	?			
Harasym Stanisławowicz † 1613	P			
Potej Stanisławowicz † 1595	P			
Iwan Harasymowicz † p. 1613	P			
Wasył Harasymowicz † p. 1613	P			
Andrzej Harasymowicz † 1619	P			
Piotr Iwanowicz-	P	1619	Dokument	List 1619

Nazwisko	1	2	3	4
Adam Wasylowicz-	P	1647	Dokument	El. 1647 Kossow
Aleksander Andrzejowicz-	P	1647	Dokument	El. 1647 Kossow
Mikołaj Andrzejowicz-	?			
Rafał Andrzejowicz-	P	p. 1630		
- - -	K	1630	Relacja, dokument	<i>Opis</i> , t. 14, s. 58
Jan Andrzejowicz	P	1647		El. 1647 Tryzna
Szaszkiewiczowie				
Wasył † 1594	P			
Mikołaj Wasylowicz do 1622	P	do †	Dokument	<i>Sbornik materialov...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 43
Fedor Wasylowicz do † p. 1618	P	do †	Relacja	J. Jerlicz, <i>op. cit.</i> , t. 1, s. 86
Szyszkowie-Staweccy				
Iwan † 1585	P			
Semen † p. 1583	?			
Roman Semenowicz † 1585	?			
Semen Iwanowicz † 1595	?			
Michał Iwanowicz † 1592	P			
Fedor Iwanowicz † 1629	P			
Hryhory Romanowicz † 1617	?			
Hryhory Semenowicz-	K	1649	Relacja	WAPK, Archiwum Dóbr Pomorzany, nr 89, k. 25
Paweł Michałowicz † po 1633	P	1633	Relacja	Golubev — <i>Mogila</i> , s. 528; BUAN, rkps 21979
Iwan Michałowicz † 1610	P			
Semen Fedorowicz-	P	1615, 1647	Dokument	IKDA, 9; El. 1647 Tryzna
Hryhory Fedorowicz-	P	1632	Literatura	W. Kaczorowski, <i>Sejmy konwokacyjny i elekcyjny w okresie bezkrólestwa 1632 r.</i> , Opole 1986, s. 176
Paweł Fedorowicz-	?			
Trypolscy				
Fedor Wasylowicz † po 1609	P			
Hapon Wasylowicz † po 1613	P			
Żdan Wasylowicz † po 1609				
Teodor (Fedor młodszy) Wasylowicz † po 1618	P			
Andrzej Fedorowicz † 1618/24				
Matwiej Fedorowicz † 1634/40	P			
Herman Fedorowicz † 1634/40	P	1624		El. 1624
Maksym Fedorowicz † 1634/40	P	1615, 1624		IKDA 9; El. 1624

Nazwisko	1	2	3	4
Marek Fedorowicz † 1649	P	1624, 1631		El. 1624; Man. 1631
Parfen Haponowicz † po 1647	P	1631, 1647		Man. 1631; El. 1647 Tryzna
Fedor Haponowicz † po 1640	P	1624, 1631		El. 1624; Man. 1631
Nikifor Haponowicz † po 1629	P			
Iwan (Jan) Teodorowicz † po 1640	P	1624, 1629		El. 1624; Prot. 1629
Fedor Teodorowicz-	P	1647		El. 1647 Kossow
Ostafi Teodorowicz-				
Eliasz Andrzejowicz-				
Wasył Matwiejowicz-	P	1629		Prot. 1629
Iwan Matwiejowicz-				
Hrehory Matwiejowicz-	P	1632		M. A. Maksimowič, t. 2, s. 202
Matwiej Hermanowicz-				
Piotr Hermanowicz -				
Aleksander Hermanowicz-	P	1647		El. 1647 Tryzna
Wacław Fedorowicz-				
Iwan (Jan) Fedorowicz-	P	1647		El. 1647 Tryzna
Kostiuk Fedorowicz-				
Aleksander Parfenowicz-				
Józef Parfenowicz-				
Hapon Nikiforowicz?-	P	1647		BUAN, rkps 23368
Stefan Nikiforowicz?-	P	1647		El. 1647
Tyszowie-Bykowscy				
Fedor † 1572	P			
Aleksander Fedorowicz † 1613	P			
Wasył Fedorowicz † 1624	?			
Adam Aleksandrowicz † 1636	P	1636	Relacja	J. Jerlicz, <i>op. cit.</i> , t. 1, s. 43
Jeremiasz Aleksandrowicz † 1647	P	1647	Relacja	<i>Op. cit.</i> , t. 1, s. 60
Fedor Wasylowicz † 1644	K	1644	Relacja	<i>Op. cit.</i> , t. 1, s. 47
Wasył Wasylowicz † 1634	?			
Gabriel Adamowicz-	?			
Paweł Adamowicz-	?			
Jan Adamowicz-	P	1632	Literatura	M. A. Maksimowič, t. 2, s. 203
Adam Jeremiovicz-	P	1632	Literatura	<i>Op. cit.</i>
Jan Fedorowicz † 1646	K			
Michał Fedorowicz-	K			
Gabriel Fedorowicz-	K			
Tyszkiewiczowie-Łohojscy				
Jur (Jerzy) † 1576	P	1576	Literatura	Viktorovskij, 1911, nr 2; H. Lu- lewicz, <i>Sktad...</i> <i>op. cit.</i> , s. 428
Frydrych (Fryderyk) Jurowicz † 1621	P	1601	Dokument	Man. 1601

Nazwisko	1	2	3	4
- - -	U	1603	Dokument	<i>Svodnaia</i> , s. 16; Viktorovskij, 1911, nr 2
Ostafi (Jan Eustachy) Jurowicz † 1631	P		Literatura	<i>op. cit.</i>
- - -	K	1622	Dokument	ARSI Pol.77, k. 69-70
Marcin Jurowicz † 1595	P	1595	Literatura	Viktorovskij, 1911, nr 2
Janusz Frydrychowicz-	K	1628, 1630	Literatura, relacja	<i>Klasztory Bernardyńskie...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 215; <i>Opis</i> , t. 14, s. 61
Józef Marcinowicz	P		Literatura	Viktorovskij, 1911, nr 2
Stanisław Józefowicz † 1643	P		Literatura	<i>Op. cit.</i>
- - -	K	1643	Literatura, relacja	<i>Opis</i> , t. 16, s. 7
Antoni Jan Ostafiowicz-	K		Literatura	Lulewicz, <i>Skład...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 437; Viktorovskij, 1911, nr 2
Krzysztof Ostafiowicz-	K		Literatura	<i>Op. cit.</i> ; (J. M. Giżycki (Wołyński, <i>Zniesione kościoły...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 168
Felicjan Ostafiowicz-	K		Literatura	Viktorovskij, 1911, nr 2
Tyszkiewiczowie-Skuminowie				
Dymitr do 1576	P	do †	Literatura	E. Tyszkiewicz, <i>Groby...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 12
Teodor † 1618	P	1586, 1596	Literatura	Lulewicz, <i>Skład...</i> , <i>op. cit.</i> , s. 430, 432
- - -	U	1603	Dokument	<i>Svodnaia</i> , s. 16
Janusz do po 1628	U	1603, 1621	Dokument, relacja	<i>Op. cit.</i> , s. 16, 436
Wielhorscy				
Wacław 1590-† 1619	?			
Piotr 1629-	?			
Woroniczowie				
Aleksander † 1611	P			
Wasył Aleksandrowicz † 1613	P			
Filon Aleksandrowicz † 1639	P	1624, 1631, 1632	Dokument	El. 1624, Man. 1631, El. 1632
Michał (Mikołaj) Aleksandrowicz † 1643	P	1643	Dokument, relacja	BC, rkps 2468, k. 27; <i>Opis</i> , t. 16, s. 19
Fedor Aleksandrowicz † 1646	P	1632, 1643, 1646	Dokument, relacja	El. 1632; BC, rkps 2468, k. 27; J. Jerlicz, <i>op. cit.</i> , t. 1, s. 49
Daniel Jerzy Wasylowicz-	P	1622, 1647	Dokument	<i>Svodnaia</i> , s. 440; El. 1647 Tryzna
Dymitr Karol Michałowicz-	?			
Samuel Fedorowicz-	P	1642, 1647	Dokument	Golubev — <i>Mogila</i> , t. 2, s. 248; El. 1647 Kossow
Michał Fedorowicz-	P	1647	Dokument	El. 1647 Kossow
Władysław Fedorowicz-	?			
Aleksander Fedorowicz-	?			

Prezentowane zestawienie obejmuje 260 osób. Zawiera jednak 277 pozycji, bowiem osoby, które zmieniały wyznanie w badanych okresie odnotowane są dodatkowo tyle razy, ilekroć przyjmowały nową konfesję. Udało mi się

odnaleźć informacje o wyznaniu 186 osób (72% zbiorowości), których dotyczą 203 wpisy. W całym okresie 1569–1648 odnotowujemy łącznie 149 przedstawicieli szlachty pańskiej wyznania prawosławnego, 24 dysydentów (w tym 11 arian) i 30 katolików (w tym 4 unitów). Stanowi to odpowiednio 73,4%, 11,8%, 14,8% całości. Zebrany materiał należy jednak zanalizować w ujęciu dynamicznym, co można uczynić na kilka sposobów.

Przyjrzyjmy się na początek danym zestawionym dla kilku przekrojów chronologicznych. Tabela 3 zawiera informacje o wyznaniu dorosłych przedstawicieli rodów pańskich Kijowszczyzny żyjących w 1569, 1596, 1620 i 1648 roku²⁰.

Tabela 3. Wyznanie przedstawicieli rodów pańskich Kijowszczyzny aktywnych w 1569, 1595, 1620 i 1648

	1569	1569 [%]	1595	1595 [%]	1620	1620 [%]	1648	1648 [%]
Prawosł.	36	97,3	54	93,1	59	78,7	38	63,3
Dysyd.	1	2,7	3	5,2	10	13,3	7	11,7
Katol.	0	0	1	1,7	6	8	15	25
Łącznie	37	100	58	100	75	100	60	100

Odmienne zostały zestawione informacje w tabeli 4. Zawiera ona dane na temat wyznania „panów” z Kijowszczyzny w poszczególnych okresach między przekrojami chronologicznymi wyznaczonymi w tabeli 3²¹.

Tabela 4. Wyznanie przedstawicieli rodów pańskich Kijowszczyzny aktywnych w okresach 1569–1595, 1596–1620 i 1620–1648

	1569–1595	%	1596–1620	%	1621–1648	%
Prawosł.	66	91,6	83	75,45	72	64,9
Dysyd.	4	5,6	17	15,45	14	12,6
Katol.	2	2,8	10	9,1	25	22,5
Łącznie	72	100	110	100	111	100

Zestawienia wskazują, iż w okresie przed unią brzeską katolicycy przedstawiciele rodów pańskich byli na Kijowszczyźnie wyjątkami. Jedyne znane przypadki to Aleksander i Mikołaj Siemaszkowie. Posiadali oni majątki w tym województwie, ale faktycznie związani byli z Wołyniem. Także dysydenci obecni wśród kijowskich „panów” zdomowieni byli na Litwie, jak Hawryło i Jerofiej Hornostajowie oraz Mikołaj Służka lub na Wołyniu, jak Iwan Czaplic-Szpanowski. W rodach ściśle związanych z województwem kijowskim spotykamy w latach 1569–1595 jedynie prawosławnych.

Konflikt wyznaniowy między unią i „dyzunią” przyczynił się do zdynamizowania sytuacji. W okresie 1596–1620 napotykałyśmy liczniejszą już katolików a także dysydentów, ale zdecydowaną większość stanowią ciągle wyznawcy „wiary greckiej”. Całkowitej katolicyzacji ulegają w tym czasie Olizarowie oraz Tyszkiewiczowie (zarówno Skuminowie jak Łohojscy). Napotykałyśmy też pojedyncze przypadki katolickich konwersji wśród Służków, Tyszów-Bykowskich i Iwaszeńcewiczów-Makarewiczów. W obozie reformacji pozostają Hornostajowie i częściowo Służkowie, Czaplicowie, Iwaszeń-

²⁰ Wzięto pod uwagę jedynie osoby o ustalonym wyznaniu.

²¹ Wzięto pod uwagę jedynie osoby o ustalonym wyznaniu.

cewiczowie. Zaczyna rozprzestrzeniać się arianizm, któremu ulegają Babińscy oraz niektórzy przedstawiciele Hojskich, Niemiryków i Chreptowiczów. Dla większości rodów pańskich odnajdujemy jednak w latach 1596–1620 jedynie potwierdzenia ich trwania przy prawosławiu. Dotyczy to Aksaków, Butowiczów, Jelców, Łasków, Łozków, Pawszów, Proskurów, Sołtanów, Steckich, Strybyłów, Surynów, Szaszkiewiczów, Szyszków, Trypolskich, Woroniczów. Wierni ortodoksji pozostają też liczni przedstawiciele Tyszów i Niemiryków. Kijowskie środowisko „panów” pozostaje tym samym w olbrzymiej przewadze prawosławne.

W ostatnim z badanych podokresów ekspansja katolicyzmu w interesującym nas środowisku nabiera pewnego przyspieszenia, lecz wyznawcy „wiary rzymskiej” pozostają w wyraźnej mniejszości. Prócz wcześniej skatoliczowanych Olizarów i Tyszkiewiczów–Łohojskich żaden z rodów nie przechodzi w całości do obozu „papistów”, choć bliscy temu są już Aksakowie i Jelcowie. Z areny politycznej województwa znikają natomiast Służkowie, Skuminowie–Tyszkiewiczowie (pozbyli się tutejszych dóbr), Siemaszkowie, Iwaszeńcewicze (wymarli). Rozradza się katolicka gałąź Tyszów–Bykowskich. Pojawiają się pojedyncze „rzymskie pędy” w drzewach rodowych Łozków (rychło jednak wymarłych), Surynów, Szyszków.

W pierwszej części omawianego podokresu nie słabną wpływy reformacji. W latach 40-tych trudno jednak zastąpić wymarłych Hojskich (1635) i Hornostajów (1637). Pozycję arianizmu podtrzymują wówczas Babińscy, Czaplicowie, Niemirykowie i Chreptowiczowie.

Większość w badanym środowisku stanowią jednak aż po rok 1648 prawosławni. Wierni wierze przodków pozostają wciąż Butowiczowie, Łaskowie, Pawszowie, Proskurowie, Sołtanowie, Steccy, Strybylowie, Trypolscy, Woroniczowie, część Niemiryków, Surynów, Szyszków i Tyszów oraz ostatki Jelców i Aksaków.

W oparciu o dane zebrane na temat poszczególnych rodów można z dużą dozą prawdopodobieństwa określić wyznanie tych przedstawicieli wyodrębnionych rodów, co do których nie dysponujemy bezpośrednimi świadectwami. Zakładając, że brak danych o zróżnicowaniu wyznaniowym w obrębie jednego rodu pozwala na przypuszczenie, iż rodzeni bracia powinni być wyznawcami jednej religii (a zatem wnioskujemy o wszystkich braciach na podstawie danych o jednym z nich), możemy uzupełnić tabelę 2 o dane hipotetyczne, co doprowadzi do przedstawienia następujących zestawień.

Tabela 5. Wyznanie przedstawicieli rodów pańskich Kijowszczyzny aktywnych w 1569, 1595, 1620 i 1648 (przy uwzględnieniu wniosków hipotetycznych)

	1569	1569 [%]	1595	1595 [%]	1620	1620 [%]	1648	1648 [%]
Prawosł.	45	95,7	64	88,9	72	78,3	66	73,3
Dysyd.	2	4,3	5	6,9	11	11,9	7	7,8
Katol.	0	0	3	4,2	9	9,8	17	18,9
Łącznie	47	100	72	100	92	100	90	100

Tabela 6. Wyznanie przedstawicieli rodów pańskich Kijowszczyzny aktywnych w okresach 1569–1595, 1596–1620 i 1620–1648 (przy uwzględnieniu wniosków hipotetycznych)

	1569–1595	%	1596–1620	%	1621–1648	%
Prawosł.	82	88,2	104	76,5	110	71,9
Dysyd.	7	7,5	19	13,9	14	9,2
Katol.	4	4,3	13	9,6	29	18,9
Łącznie	93	100	136	100	153	100

Zestawienia stanowią potwierdzenie zaproponowanych wcześniej wniosków. Nieco bardziej wyraziście rysuje się tu utrzymująca się przewaga prawosławia w ostatnim z badanych podokresów i przekrojów chronologicznych.

Wyznanie przedstawicieli zamożnych rodów napływowych

Dane dotyczące ruskich rodów pańskich warto uzupełnić o informacje na temat napływowych rodów polskich, które wchodziły w koligacje z zamożną szlachtą kijowską, zdobywały majątki na Ukrainie i zaczynały odgrywać istotną rolę na lokalnej scenie politycznej.

Tabela 7. Wyznanie przedstawicieli zamożnej szlachty napływowej. Kijowszczyzna 1569–1648²²

1	2	3	4	5
Charłęscy (Charlińscy) linia kijowska, p. 1569				
Szczęśny † 1601	?			
Stanisław, syn Szczęsnego † 1628	?			
Mikołaj, syn Szczęsnego † 1623	K	1622, 1623	Dokument, literatura	AGAD, Dokumenty Pergami- nowe 6116; SGKP „Byszów”
Jerzy, syn Szczęsnego † 1617	K	1600	Literatura	J. M. Giżycki, <i>Wykaz klasztarów...</i> , s. 21
Szczęśny, syn Stanisława † 1648	?			
Samuel, syn Jerzego † 1644	K	1644	Literatura	SGKP „Byszów”
Witowscy h. Jastrzębiec, 1578				
Rafał † 1622/3	?			
Łukasz † 1647	K	1628	Literatura	J. M. Giżycki, <i>Wykaz klasztarów...</i> , s. 21
Frąckiewiczowie–Radziwińscy, 1581				

²² Tabela zawiera dane dotyczące przedstawicieli rodów koronnych i litewskich, które w województwie kijowskim osiągnęły wysoki status majątkowy i polityczny. Przy kwalifikacji opierałem się na danych zebranych w pracy H. Litwin, *Napływ*, passim (właściciele ziemscy z grup majątkowych II i III oraz urzędnicy ziemscy). Pominąłem tu przedstawicieli wielkiej magnaterii, którzy utrzymywali kontakt z kresami właściwie jedynie poprzez swoich oficjalistów lub w ramach akcji wojskowych: Daniłowiczów Jana i Stanisława, Koniecpolskich Stanisława i Aleksandra, Lubomirskich Stanisława, Jerzego i Konstantego, Sobieskich Jakuba, Jana i Marka, Zamoyskich Tomasza i Jana, Stanisława Żółkiewskiego. Kolejność rodów wymienionych w tabeli zgodna z chronologią przybycia na Kijowszczyznę. Przy nazwisku podana data, pod którą przedstawiciela danej rodziny odnotowano w województwie kijowskim po raz pierwszy. Kolejność rubryk — jak w tabeli 2.

1	2	3	4	5
Michał † po 1607	?			
Mikołaj † 1630	E	1621	Literatura	H. Wisner, <i>Rzeczpospolita Wazów. Czasy Zygmunta III i Władysława IV</i> , Warszawa 2002, s. 84
Jan † 1631	?			
Stużyńscy, 1581				
Kasper † po 1592	K	1570	Dokument	BUAN, rkps 23283, k. 3
Mierzwińscy, 1583				
Prokop † po 1605	?			
Andrzej, syn Prokopa † 1624/8	?			
Andrzej, syn Andrzeja † po 1648	?			
Ogonowscy, 1592				
Jan † po 1607	?			
Leszczyńscy 1600				
Andrzej † 1606	E		Literatura	PSB, t. 17, s. 101-103
Rafał † 1644	E		Literatura	PSB, t. 17, s. 135-136
Złotopolscy, 1602				
Piotr † 1629	?			
Błędowscy, 1606				
Jan † 1621/5	E	1613	Literatura	Byliński J., <i>Dwa sejmy z roku 1613</i> , Wrocław 1984, s. 250
Drzewieccy, 1612				
Jan † 1639/40	P	1624	Dokument	El. 1624; AJZR, 1/7, s. 88
Abramowiczowie, 1624				
Mikołaj † 1651	E	1651	Literatura	PSB, t. 1, s. 14-15
Wielamowie (Wilamowie), 1624				
Stanisław † 1638	E	1625, 1631, 1635	Dokument	<i>Akta synodów...</i> , op. cit., 471, 557, J. H. Drohojowski, op. cit., s. 112
Firlejowie, 1628				
Andrzej † 1649	E	1649	Literatura	PSB, t. 6, s. 476
Łaszczowie-Tuczapscy, 1628				
Samuel	K	1628	Literatura	J. M. Giżycki, <i>Wykaz klasztorów...</i> , s. 203
Zborowscy, 1628				
Andrzej † 1630	K		Literatura	Sokołowski W., <i>Politycy schyłku Złotego Wieku. Małopolscy przywódcy szlachty i parlamentarzyści w latach 1574-1605</i> , Warszawa 1997, s. 102
Marcjan, syn Andrzeja † 1639	K			
Hieronim, syn Piotra, † po 1649	?			
Wojnarowscy, 1630				
Stefan † 1646/7	A	1645	Dokument	AJZR 2/1, s.281
Potoccy h. Lubicz, 1636				
Florian † 1641/2	K		Literatura	B. J. Wanat, <i>Zakon Karmelitów</i> , op. cit., s. 379

1	2	3	4	5
Drohojowscy, 1636				
Andrzej † 1642	E	1632, 1635	Relacja	<i>Akta synodów...</i> , op. cit., 580, J. H. Drohojowski, op. cit., s. 112
Charłęscy (Charlińscy) linia wołyńska, 1638				
Hieronim † 1641	K	1632	Dokument	<i>Volumina Legum</i> , t. 3, s. 366
Krzysztof, po 1648	?		Relacja	A. S. Radziwiłł, <i>Pamiętnik o dziejach w Polsce</i> , oprac. A. Przyboś, R. Żelewski, t. 1-3, Warszawa 1980, t. 1, s. 201, 210
Kazimierscy z Bibersteinu, 1640				
Tomasz † 1667	A	1667	Literatura	<i>PSB</i> , t. 12, s. 295
Dzikowie 1643				
Jan † 1651	P		Literatura	<i>Ukraina...</i> , op. cit., Dz. III, s. 546
Pogórcy, 1644				
Jan † po 1648	?			
Krzętowsy (Krętowsy), 1648				
Jan † 1653/5	K			
Zamoyscy (linia nieordynacka), 1639				
Aleksander † 1655	?			

Wśród 38 wymienionych znajdują się 23 osoby zidentyfikowane wyznaniowo. Odnotowujemy tu 11 katolików, 8 kalwinistów, 2 arian i 2 prawosławnych. Aż w 15 przypadkach nie udało się odnaleźć informacji wskazujących na wyznanie. Większość z tych osób to zapewne katolicy (prawie na pewno Aleksander Zamoyski, Krzysztof Charłęski, Rafał Witowski). Liczna obecność napływowej szlachty innowierczej (do ustalonych dodać zapewne należy Michała i Jana Frąckiewiczów–Radziwiłłskich) nie pozwala jednak na pochopne traktowanie wszystkich osób napływowych jako prawdopodobnych katolików²³. Jak więc widać napływ na Kijowszczyznę zamożnej szlachty polskiej nie musiał oznaczać wzmocnienia żywiołu katolickiego.

Wyznanie przedstawicieli kijowskich rodów ziemiańskich

Aby jednak uzyskać pełniejszy obraz struktury wyznaniowej szlachty kijowskiej pokusić się trzeba o ustalenie choćby przybliżonych danych na temat wyznania ruskich rodów ziemiańskich, które stanowiły wszak większość miejscowego ludu herbowego. W tym przypadku trudno jest przeprowadzić równie dokładną analizę, jak w odniesieniu do rodów pańskich.

²³ Wątpliwości nasuwają się choćby w przypadkach, gdy szlachta napływowa łączy się związkami małżeńskimi z prawosławnymi lub ewangelikami. Stąd np. znak zapytania przy nazwisku Feliksa Charłęskiego, żonatego najpierw z prawosławną Fenną Lubecką, a potem z arianką Katarzyną Zbaraską. W przypadku podkomorzego kijowskiego dodatkowo „podejrzany” jest brak katolickich fundacji, mimo wielkiego majątku i niewątpliwego niedostatku „rzymskich” świątyń na Kijowszczyźnie w epoce jego aktywności. Prawdopodobnie zmarł jako katolik (SGKP, „Byszów”) Wątpliwości co do katolickiego wyznania Feliksa Charłęskiego podniosła ostatnio także N. Jakowenko, *Relihijni konwersijl*, op. cit., s. 76. Główny argument autorki — małżeństwo Feliksa z protestantką Heleną Dorohostajską oskarżoną potem o uśmiercenie męża — trzeba jednak zakwestionować. Chodzi tu bowiem o Feliksa Charłęskiego, syna Mikołaja, a zatem o bratanka podkomorzego kijowskiego. Dorohostajka nie mogła być ostatnią żoną tego ostatniego, bowiem jako wdowa po Feliksie, podkomorzym kijowskim wielokrotnie występuje Katarzyna ze Zbaraskich, zob. np. *Ukraina*, op. cit., Dz. II, s. 147, 243, 493, 609.

Ziemiańscy kijowscy stanowili grupę znacznie obszerniejszą, a dzieje poszczególnych rodzin są słabo zbadane. Dla zobrazowania struktury wyznaniowej tej warstwy przedstawiam poniżej zestawienie danych na temat wyznania przedstawicieli rodów ziemiańskich pochodzenia ruskiego posiadających majątki na Kijowszczyźnie w latach 1569–1648. Zostały tu uwzględnione zarówno rodziny miejscowe (zasiedziały przed r. 1569), jak i napływowe (po r. 1569), a pełna lista liczy sobie 179 pozycji²⁴. W odniesieniu do 62 rodów nie udało się odnaleźć żadnych informacji dotyczących wyznania²⁵. Dysponujemy natomiast świadectwami, iż przedstawiciele 111 rodzin pozostały w badanym okresie wierni prawosławiu. Popularność wyznań protestanckich była wśród ziemian ruskich mniejsza, niż w przypadku panów. Tylko w dwóch rodach odnajdujemy kalwinistów, zaś w kolejnych czterech — arian. Także katolicyzm nie odniósł w badanym okresie znaczących sukcesów w odniesieniu do tej warstwy. W zaledwie 7 rodzinach trafiamy na rzymskich katolików oraz w 4 na unitów.

Zestawienie 1. Prawosławni przedstawiciele ruskich rodów ziemiańskich na Kijowszczyźnie 1569–1648²⁶

Andruski, Zosima, zak. 1674, **Bajbuza**, Hrehory 1617, Fedor 1624, Symeon 1630, **Baranowicz** (Baranowski) (b.), Stefan 1699, **Bereżecki**, Teodosij zak. 1612, Wasyl 1632, Zachariasz 1632, Fedor duch. 1631, 1648, **Bielkiwicz** (**Bielikiewicz**), Iwan 1614, **Biloszycki**, Dymitr 1682, Maryna 1680, **Bobicki**, Jan 1646, **Brzozowski**, Iwan 1618, Maksymilian 1632, 1647, **Buľhak** (**Buľhakowski**), Komon 1694, **Bykowski**, Mikołaj 1632, Janusz 1632, **Chalepski**, Konstanty 1699, Abram 1699, **Chałaim**, wielu 1624, Andrzej 1640, **Chlusowicz**, Roman 1624, **Chodakowski**, Teodor 1679, Michał 1688, Hrehory 1688, Jan 1701, Iwan † 1688, **Chodyka-Krenicki**, Teodor 1615, **Czerchawski**, Hrehory duch. † 1613, Jan 1631, Andrzej 1632, **Czerkas**, Jan 1624, **Czernik**, Hrehory 1619, 1632, **Czopowski**, Samuel 1688, **Czudowski**, Wasyl 1633, **Dachnowicz**, Mikołaj 1624, Jarosz 1624, **Dąbrowski** (**Dembrowski**), Wasyl 1631, Piotr 1641, **Diwoczka**, Onisyfor duch. † 1588, **Dołmatowicz-Isajkowski**, Iwan 1619, **Dubicki** (**Dubnicki**), Rafał 1624, Mikołaj 1629, Jan 1647, **Dubłański**, Samuel 1647, Marianna 1681, **Dumiński**, Daniel 1633, 1640, 1647, Mikołaj † 1689, **Dzietkowski**, Warłaam duch. 1640, 1647, wielu 1682, 1688, 1689, **Fedorowicz**, Filip 1624, Łukasz 1629, **Golimunt**, Makary duch. 1617, **Hajewski-Lowdykowski**, Fedor 1680, Maksymilian † 1710, **Hański**, Aleksander 1633, **Hołowiński**, Tymofiej 1634, Anna=Kropiwnicki 1640, † 1648, Dymitr, Samuel, Konstanty 1679, **Hołub**, Jerzy 1631, Daniel 1647, **Horain**, Jan 1612, 1624, **Hrazny**, Borys 1647, **Hryczyna**, Jan 1642, **Hulkiewicz-Hlebowski**, Filon 1625, Iwan 1632, **Humieniecki**, Jerzy 1624, Agafia 1632, 1636, **Iliński**, Filip 1584, Fedor

²⁴ Lista rodów została ustalona na podstawie zestawienia N. Jakowenko, *Ukrajins'ka šljachta*, op. cit., s. 147–150 oraz materiału zebranego przez autora, zob. H. Litwin, *Naptyw*, op. cit.

²⁵ Bahrynowski, Bałakier, Basarab, Bech, Biłyj, Bliszczanowicz-Werowka, Bobojeda, Bołsunowski, Boruchowski, Budyło, Czechowicz-Orełski, Czyrski, Daboszyński, Drabowicz-Oszdzitowski, Hroza-Chowański, Hrynkowicz, Hubiński, Iskorostyński, Jełcza-Rusinowski, Kieľbowski, Koczuruowski, Korkodynowicz-Sypnowski, Korkoszka, Koźuchowski, Krasnodworski, Kreczetowski, Kryzyn-Zukowiecki, Ladowicz, Ludwiski, Łuczkiwicz-Kochanowski, Małyszka, Mazepa-Koledyński, Merezko, Moczulski, Mokrański, Mormyl, Nieraszkowski, Ometyński, Ostalecki, Ostanko, Ostrowski, Paszkiewicz, Perocki, Pieslak, Pokalewski, Postoľowski, Przybuski, Rozsudowski, Sebastianowicz, Synhur, Szawuła, Traska, Uchlowski, Urucki, Werbowiecki, Wielimont, Wityński (Wituński), Zakusiło, Zbranny, Zubryk, Żwan-Deleszkan, Żubr.

²⁶ Uwzględniam tu także dane dotyczące późniejszych okresów przy założeniu, że wstępni prawosławni byli także prawosławni, zob. wyżej przyp. 17.

1691, **Jarmoliński**, Mikołaj 1601, Jan 1625, 1637, 1646, Serafina zak. 1646, **Jenicz-Kornicki**, Trochim 1648, Jan 1649, **Jerlicz**, Maciej, Joachim 1647, Jan, Jarosz 1679, **Kaleński**, Michał 1685, Jan 1699, **Karwowski**, Aleksander 1667, 1671, **Kierdanowski**, Fedor 1629, Piotr 1679, **Kiewlicz**, Krzysztof 1596, Hrehory 1624, Krzysztof 1653, **Kniehyniński**, Tymofiej 1632, Mikołaj 1679, **Kopeć (Koptewicz)**, n. 1645, Owdotia=1 Kropiwnicka. =2 Kędzierska, **Korcowski**, Iwan 1598, **Kostuszkowski**, Eliasz, Jan 1699, **Kotlubaj-Iliaszewski**, Wasyl, Teodor 1585, **Kozarewski**, Stefan do 1700, **Kubiński**, Eliasz 1682, **Lasota**, Michał 1624, Jerzy 1629, Ostafi 1631, **Lemiesz**, Benedykt 1647, Lew, Stefan 1647, **Lewkowski**, Suprun 1631, Michał 1630, wielu 1688, 1699, 1715, **Liplański**, Daniel 1612, Hrehory 1647, **Macharyński**, Helena=Kaznowska 1648, Michał 1654, **Maluszyci**, Andrzej 1624, **Mieleniewski**, wielu 1682, 1688, 1699, **Mirowicki**, n. 1636, **Moszczenicki**, Jerzy 1631, **Moszkowski**, Tyszko 1660, Maciej 1688, **Myszka-Chołoniewski**, Michał 1619, Semen 1637, n=Kropiwnicki † 1648, **Neczaj-Hruzewicz**, Iwan 1624, **Nestorycki**, Iwan 1631, **Niekraszewicz**, Samuel 1631, **Niemirowicz-Szkarewski**, Teodor 1622, Mikołaj 1625, **Niepituszczcy**, Roman 1577, Rafał duch. 1613, 1618, **Niewmirycki**, Fedor, Iwan 1629, Roman 1647, Pelagia 1647, Stefan 1680, Aleksander, Jan 1699, **Ohij-Tyszkiewicz**, Jan 1617, Aleksander 1632, **Oleksicz-Gieranowski**, Aleksander 1631, 1632, 1647, Bohufał 1647, **Paszyński**, Terrech 1629, Daniel 1631, **Pawłowicz**, Demian, Prokop, Szymon 1601, Konstanty, Michał 1624, Jakow 1666, **Peresecki**, Martyn duch. 1646, 1647, **Pilipowski (Pilipowicz)**, Paweł 1647, **Poźniak**, Anna=Arciszewski 1640, **Rabsztyński**, Aleksander 1645, **Raj**, Filon 1572, **Redczyc**, Tomasz 1719, **Rodkiewicz**, Hipolit 1624, **Sierchowiecki**, Jan 1624, **Silicz**, Mikołaj 1628, Nikodem duch. 1636, 1640, Krzysztof 1654, **Sila-Nowicki**, Teodor 1655, **Skipor**, Adam 1647, **Skurat**, Marek 1681, Stefan 1687, Piotr 1691, Maciej 1699, **Sokołowski**, Iwan 1629, Aleksander 1647, 1649, **Sokor**, Eustachy, 1624, Roman 1624, Samuel 1631, Hrehory 1645, **Soloma**, Jan 1612, **Staszkievicz**, Jan 1631, **Strzelnicki**, Ignacy 1647, Jan 1679, **Susło (Susło-Żerbillo)**, Mikołaj 1631, Teodor 1632, 1637, Jan 1667, Jakub, Andrzej 1679, **Synhajewski**, Samuel, Paweł 1699, Michał 1720, **Szczeniowski**, Marcin 1624, Daniel, Paweł 1647, Krzysztof 1679, **Szostakowski**, wielu 1686, **Świacki**, Semen 1614, **Tretiak**, Stanisław 1624, 1631, 1640, 1647, Aleksander 1698, **Uszczap (Uszczapowski)**, Michał, Hrehory, Artem, Jewchim 1690, **Waśkowski**, Stefan, Jewtych 1682, **Wereszczaka**, Fedor 1624, Prokop 1647, **Wigura**, Stanisław 1624, Semen 1647, 1649, **Wołkowicz (Wołkowski)**, Andrzej 1647, Paweł, Antoni, Jan 1684, **Wyhowski**, Iwan 1619, Bohdan 1629, Ostafi, Fedor 1631, Iwan 1638, Piotr 1647, Jakub, Łukasz, Teodor 1679, Bazyli, Samuel 1698, **Wyszpolski**, Benedykt, Mikołaj Stefan 1699, **Zdzitowiecki**, Jan 1618, **Zolotoliński**, Eliasz 1647, **Zub**, Bazyli 1664, **Żaszkowski**, n. 1649, **Żmijowski**, Jan 1596, Wacław 1624.

Zestawienie 2. Dysydency przedstawiciele ruskich rodów ziemiańskich na Kijowszczyźnie 1569–1648

Kalwiński: **Dachnowicz**, Mikołaj 1642, **Motowidło-Bieniewicz**, Wacław 1635.

Arianie: **Czudowski**, wielu p. 1648, **Jenicz-Bystrycki**, Iwan, Ilia, Paweł 1632–1648, **Peresecki**, Piotr, Andrzej, Anna 1611, **Rostkowski**, Mikołaj, Stefan 1632.

Zestawienie 3. Katolicy przedstawiciele ruskich rodów ziemiańskich na Kijowszczyźnie 1569–1648

Katolicy rzymscy: **Chodyka-Krenicki**, Teodor 1640, **Czudowski**, Anna=Srebrysko 1640, **Dołmatowicz-Isajkowski**, Samuel 1658, **Hański**, Jakub 1635, **Korcowski**, Adam 1641, 1644, **Lenkiewicz-Ipohorski**, Aleksander 1644, **Wyszpolski**, Benedykt, Mikołaj 1645.

Unici: **Dachnowicz**, Andrzej 1602, 1613, **Dołmatowicz-Isajkowski**, Dołmat 1656, **Horain**, Jan od 1634, Jerzy 1656, **Kotlubaj-Iliaszewski**, Michał † 1625, Sylwester 1628, Artemij 1645, **Uhrynowski**, Łazar 1646,

Dla uzupełnienia obrazu dodać trzeba, że wśród napływowej szlachty polskiej reprezentującej średni i niski poziom majątkowy odnajdujemy zarówno katolików, jak i dysydentów. Dysponujemy niestety jedynie urywkowymi danymi na temat wyznania przedstawicieli tej grupy. Można jednak zwrócić uwagę na fakt, że na kresy przybywali nie tylko katolicy, tacy jak Bieleccy, Bolanowscy, Grzybowski, Kanińscy, Pontkowscy, Staniszewscy, Sulimowscy, Uniszowscy, Węzłowscy, Wilgowie, Zakrzewscy, Ziembliccy, Ziółkowsy. Pojawiali się tu także arianie (Arciszewscy, Bieniewscy, Czechowscy, Nasiłowscy, Przytkowscy, Sowińscy, Stanowie, Suchodolscy) oraz kalwini (Boguccy, Garnyszowie, Kochowscy, Krupkowie-Przeclawscy, Rejowie, Pomstowie).